

יום הזיכרון ליצחק רבין ז"ל

"כל ישראל צרבים זה לזה...
כולנו אחים, כולנו יהודים וגורל אחד אכולנו..."

יצחק רבין 1994

מערכי פעילות לתלמידים דרך כלי ההתנסות החברתית,
קישורים לאתרים המציעים מערכי שיעור

החומרים מותאמים לבתי הספר הממלכתי דתי
חשון תש"פ - 2019

פתח דבר

רצח רבין התרחש לפני למעלה משני עשורים, והתלמידים שלנו עדיין לא נולדו; על כן יש חשיבות בתיאור האירוע. בוודאי אצל חלק מן התלמידים יעלו השאלות: מדוע חשוב לספר על האירוע? מה קרה? ועוד.

רצח רבין היה מאורע שטלטל את החברה הישראלית, אירוע זה השאיר צלקת בלבם של החיים במדינת ישראל. המציאות שבה אדם מישראל רצח ראש ממשלה זעזעה את כל שכבות העם. לאחר הרצח העמיקו השסעים והמחלוקות בחברה הישראלית, ויחד איתם גם נוצרו מגוון יוזמות של הידברות והתקרבות.

יום הזיכרון ליצחק רבין מאפשר לנו לחדד את הרגישות למידת האחריות של כל אחד ואחת. איך אנו כחברה מונעים מחלוקות ואלימות? להקשבה לאחר? לכיבוד דעות שונות ועוד.

חלק חשוב מן הערכים העומדים בבסיסה של מדינה דמוקרטית, כגון כבוד האדם, חירות, צדק ושוויון, הינם ערכים יהודיים מובהקים, המשתקפים כבר במקורות הקדומים ביותר.

כולנו ערבים זה לזה, וכולנו, בפינו ובמעשינו, נושאים במידה מסוימת באחריות לשלומן של הזולת. במדינת ישראל, כמו במשפחה, יש דעות שונות ואי-הסכמה בחלק מהנושאים, אך כמו במשפחה, כולנו לעולם אחים ואוהבים. חכמים כבר אמרו:
"כשם שפרצופיהן שונים, כך דעותיהם שונות" (ברכות נ"ח). איש אינו נדרש לוותר על האמת שלו, אך שומה עלינו לזכור בכל רגע שהספינה היא משותפת!

מערכי הפעלות ושיעורים הנוגעים ברצח רבין תוכלו למצוא בנקל במרשתת. חומרים רבים פותחו על ידי גופים רבים, וכמובן על ידי משרד החינוך ומרכז יצחק רבין.

בחברת זו אספנו כפי שראינו לנכון סוגיות המאפשרות להביט על רצח רבין ראש ממשלת ישראל תוך עיון בארון הספרים היהודי. על כן תמצאו קישורים לאתרים המציעים מערכי פעילות המתאימים לבתי הספר הממלכתיים-דתיים. בנוסף, תמצאו מערכי פעילות הנוגעים בערכים דמוקרטיים אשר יש להם ערך מרכזי לא רק בזהות הישראלית האזרחית, אלא הם גם מרכיבים בזהותם היהודית של אזרחי המדינה היהודים.

לתלקיט זה חיברנו גם כמה פעילויות מבית היוצר של רשת דרכא, דרך כלי ההתנסות החברתית. אנו ממליצים לכל מחנך לבחון את הקטעים ואת הקישורים בהתאם לשכבת הגיל שבה הוא מחנך. אנו בטוחים שאם כולנו נלמד מכל ויכוח, מכל דיון ומכל חשיפה לדעות שונות, נוכל לבנות יחד חברה למופת.

תוכן עניינים

פעילות 1

התקרב...התקרב - רצח יצחק רבין.

פעילות התנסותית באמצעות סיפור תמונות של רצח רבין תוך התאמת כותרת לתמונה ועיון בדפי מקורות.

פעילות 2

כָּשֶׁם שָׁאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שׁוֹיִן זֶה לְזֶה.

פעילות התנסותית באמצעות תמונות של מנהיגים וקטעי ציטוטים של הדוברים, שבה יש לנסות ולהתאים את הציטוטים אל הדמויות שאמרו משפטים אלו. בנוסף, עיון במשלי חז"ל הנוגעים בערכים של מחלוקת, ריבוי דעות ועוד.

פעילות 3

"יִשְׂרָאֵל לְקָה אֶחָד מֵהֶן, כָּלֵן מְרַגְּשִׁין"

פעילות התנסותית באמצעות ערימת אגוזים, קוביות ועיון במשלי חז"ל הנוגעים לאחדות בעם.

קישורים למערכי פעילויות ליום הזיכרון ליצחק רבין

הצעות למערכי שיעור המותאמים לבתי ספר ממלכתי-דתי.

"כל ישראל ערבים זה לזה... כולנו אחים, כולנו יהודים וגורל אחד לכולנו..." יצחק רבין 1994

מערכי פעילות באמצעות למידה התנסותית

פעילות 1

התקרב...התקרב - רצח רבין ZOOM IN

ציוד נדרש: תמונות משך הפעילות: 45-90 דקות מספר משתתפים: כיתה

מטרת ההתנסות:

העלאת המודעות של התלמידים לרצח רבין דרך תמונות, כותרות וקטעי מקורות. תפקידינו כמחנכים ללמד את הדור הצעיר ולברר עמו כי נפל דבר בישראל - כיצד קרה שיהודי רצח ראש ממשלה יהודי? הפעילות מסייעת לפיתוח מיומנויות תקשורת, לבחירת נקודת מבט, לראייה רחבה, לפיתוח שיח ודיאלוג. הפעילות דורשת סבלנות, תקשורת, נקיטת פרספקטיבה על מנת ליצור מחדש את רצף הסיפור, חשיבה יצירתית, ניתוח ועוד. חלק מן הטקסטים נוגעים בערכים דמוקרטיים אשר יש להם ערך מרכזי לא רק בזהות הישראלית האזרחית, אלא הם גם מרכיבים בזהותם היהודית של אזרחי המדינה היהודית.

תיאור ההתנסות

כל משתתף/זוג מקבל תמונה באופן אקראי, והם אינם רשאים להראות את התמונה לאחרים. באמצעות שיח בין המשתתפים, על הקבוצה/הכיתה לנסות למצוא את מסגרת הסיפור ולסדר את רצף התמונות הנכון מבלי לצפות בהן. לבסוף עליהם להתאים כותרות לתמונות כפי שהם מבינים בקשר בין הטקסט לתמונה. **שלב העמקה:** עיון וקריאה ביקורתית במקורות טקסט ובנאומים. בשלב זה ניתן לבחור בטקסט אחד מכל האפשרויות או בעיון בכמה טקסטים משמעותיים.

הנחיות:

שלב 1

- מחלקים את הכיתה לעשר קבוצות (כמספר התמונות).
- המנחה נותן כותרת של מבנה רצף התמונות: חזון - שבר - צמיחה
- המשתתפים מסתכלים בתמונה שקיבלו ועליהם להסתיר את תמונתם משאר חברי הקבוצה.
- האתגר של תלמידי הכיתה הוא לסדר את התמונות בסדר הנכון מבלי להביט בתמונות של שאר החברים.
- המשתתפים מסתובבים ומשוחחים עם אחרים במטרה לאתר את המשותף בין התמונה שבידם לבין התמונות של האחרים. חלק מן התלמידים יגלו מאמצי מנהיגות כדי לנסות להבין את הסיפור הכללי.
- כאשר התלמידים מאמינים שיש בידיהם את כל התמונות בסדר הנראה להם (בדרך כלל לאחר 10 דקות), הופכים את התמונות ומציבים אותן על הלוח על פי הסדר שקבעו בתוך המבנה הכללי: חזון, שבר, צמיחה.

שלב 2

- דיון במליאה -
- מה הסיפור?
- מה מבטאות התמונות?
- מהו הרצף המופיע בתמונות?
- ניתן להציע את רצף התמונות כפי שמתואר בהמשך, אך גם כל סדר אחר יכול להתקבל בהנחה שיש נימוק לסדר החדש.
- מה הסיפור שאתם מכירים ומספרים בעקבות התמונות (ראו פירוט שלב 3)?

שלב 3

- המנחה מחלק את הכותרות המוכנות ומבקש מן המשתתפים להתאים בין הכותרת לתמונה (ניתן לקבל הצעות אחרות מן המשתתפים).
- שיח, דיון ומבט על הסיפור העולה מן התמונות והכותרות
- המסר הכללי: **החזון ומימושו - שבר - צמיחה**

התקרבו...התקרבו - רצח רבין ZOOM IN

הסיפור בתמונות ובטקסט

התמונות הראשונות מבטאות את החזון:

תמונה ראשונה: מבט על ארץ ישראל מלמעלה, המבטאת את התפילה רבת השנים בתקווה לשוב לארץ.
תמונה שנייה: דגל ישראל מונף - "אנו מכריזים".
תמונה שלישית: מבטאת את ההצהרה במגילת העצמאות "תָּהָא קְשָׁתָתָה עַל יְסוּדוֹת הַחֲרוּת, הַצֶּדֶק וְהַשְּׁלוֹם" - תמונה של הפגנה המאפשרת את חופש הביטוי.

בהמשך תמונות המבטאות את **השבר**: ההפגנה "כן לשלום ולא לאלימות", תמונה של יצחק רבין, צילום ההודעה של ממשלת ישראל על רצח ראש הממשלה. תמונה 7 מבטאת את הירידה של הדגל מן התורן אל חצי התורן בלוויית ראש הממשלה יצחק רבין בהמשך הדגל מונח על הארץ עם נרות בכיתוב "יזכור" התואם לטקסט "כי שר גדול נפל בישראל". פרק זה של השבר נחתם בתמונה שבה נראה דגל ישראל קרוע ופרום התמונה המבטאת את דברי הרב יהודה עמיטל: "עלינו לקרוע קריעה ממשית על חילול השם הגדול".

התמונות הבאות מתארות את **הצמיחה מתוך השבר**: מעגלי צמיחה, מתוך המחלוקת והפירוד נערכות פעולות למען אחדות החברה הישראלית וחיבורה. התמונה המסיימת היא מתוך דבריו של יצחק רבין: "כולנו אחים, כולנו יהודים וגורל אחד לכולנו".

להלן ההצעה לסדר התמונות. יש להציג אפשרות זו לאחר הצעות התלמידים.

החזון

תמונה 1: ארץ ישראל מבט מן החלל, התמונה המבטאת את התפילה רבת השנים בתקווה לשוב לארץ.
הדגל - כמוטיב שחוזר על עצמו במהלך סדרת התמונות.
תמונה 2: "אנו מכריזים בזאת" - דגל ישראל המונף מעלה.
תמונה 3: "תָּהָא קְשָׁתָתָה עַל יְסוּדוֹת הַחֲרוּת, הַצֶּדֶק וְהַשְּׁלוֹם" - תמונה של הפגנה המאפשרת את חופש הביטוי.

השבר

תמונה 4: תמונה מתוך ההפגנה "כן לשלום לא לאלימות" - כותרת הפגנה בערב שבו נרצח ראש הממשלה. יצחק רבין.
תמונה 5: אלימות היא כרסום יסוד הדמוקרטיה הישראלית - נאום של יצחק רבין.
תמונה 6: בתדהמה - ההודעה על הירצחו של ראש הממשלה בידי מתנקש.
תמונה 7: הדגל בחצי התורן - חוק יום הזיכרון ליצחק רבין.
תמונה 8: כי שר גדול נפל היום הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל - הדגל על הארץ, כשמסביבו נרות.
תמונה 9: דגל ישראל קרוע, פרום - השבר - עלינו לקרוע קריעה ממשית.

הצמיחה

תמונה 10: מעגלי שיח לאחר הרצח - "אנו המתכנסים כאן כורתים ברית להפוך את המקום הזה לישר יותר, נקי יותר".
תמונה 11: גדול השלום - תפילה "ויהיה כל אדם אוהב שלום ורודף שלום".
תמונה 12: "כולנו אחים, כולנו יהודים וגורל אחד לכולנו" - החזון לאחדות.

התקרבו...התקרבו - רצח רבין ZOOM IN

שלב 4 - שלב העמקה במקורות ובטקסטים הקשורים לתמונות - נספחים 1-9

- עיון במקורות המופיעים בתוך התמונות
- ניתן לחלק לכל קבוצה אחד מהמקורות, לאפשר להם להביע דעה על הכתוב, לשאול שאלות ולמצוא את ההקשרים לחברה הישראלית וליום הזיכרון ליצחק רבין. (הטקסטים המופיעים בתמונות מודגשים בתוך כל מקור).
- **נספח 10** הוא מאגר שאלות שניתן לשאול על הטקסט. השאלות מופיעות בשלוש רמות:
 1. איתור מיידי 2. פרשנות והיסק 3. הערכה וביקורת.ניתן לאפשר לתלמידים לבחור על אילו שאלות לענות, או לחלופין להגדיר על אילו שאלות יש לענות. בנוסף לשאלות המוצעות בנספח, להלן דוגמאות נוספות לשאלות המעוררות שיח שניתן להעלות בפני התלמידים בעת הלימוד:
 - למה?
 - כלפי מי יש ל... מחויבות?
 - אילו ערכים עומדים בבסיס הדברים המובאים?
 - איזו תפיסה חברתית עולה מן הטקסט?
 - איזו תובנה חדשה התעוררה בעם?
 - איזה דבר חדש שמעתם?
 - מה הפתיע אתכם בתהליך הלימוד?
 - כיצד ישפיע הלימוד המשותף, קריאת הטקסט, דעת חבריכם על התנהגותכם? אתם מוזמנים כמובן להוסיף שאלות.

הערות:

בשלבי התמונות עודדו את המשתתפים ללמוד את תמונתם ולדעת לתאר לאחרים מה מופיע בתמונתם, כדי שיוכלו לבנות נכון את רצף התמונות.

נספחים:

תמונות: 1-12

טקסטים לתמונות 1-12

- נספח 1:** טקסט מגילת העצמאות (מתאים לתמונות 1-3)
- נספח 2:** הנאום האחרון של יצחק רבין (מתאים לתמונות 4-5)
- נספח 3:** בתדהמה - ההודעה על רצח ראש הממשלה (מתאים לתמונה 6)
- נספח 4:** חוק יום הזיכרון - ההודעה על רצח ראש הממשלה (מתאים לתמונה 7)
- נספח 5:** "הלוא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה בְּיִשְׂרָאֵל" - ההקשר של הפסוקים (מתאים לתמונה 8)
- נספח 6:** עלינו לקרוע קריעה ממשיית - השבר שבעם - בדגל (מתאים לתמונה 9)
- נספח 7:** להפוך את המקום הזה לישר יותר, נקי יותר... - שיח מעגלים (מתאים לתמונה 10)
- נספח 8:** אדון השלום - (מתאים לתמונה 11)
- נספח 9:** נאום יצחק רבין מתוך דבריו לנציגי הפדרציות היהודיות בארה"ב - (מתאים לתמונה 12)
- נספח 10:** הצעה לשאלות (כל מחנך יוכל לבחור את השאלות)

פעילות 1

התקרבו...התקרבו - רצח רבין ZOOM IN

תמונות והטקסט

החזון

1

בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל קָם הָעָם הַיְהוּדִי...
לְאַחַר שֶׁהִגְלָה הָעָם מֵאַרְצוֹ... שְׁמַר
לָה אֲמוּנִים בְּכָל אַרְצוֹת פְּזוּרִי, וְלֹא
חָדָל מִתְפַּלֵּה וּמִתְקַוֶּה לְשׁוּב לְאַרְצוֹ

מתוך מגילת העצמאות

2

אָנוּ מְכַרְזִים בְּזֹאת עַל הַקְּמַת מְדִינָה
יְהוּדִית בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, הִיא מְדִינַת
יִשְׂרָאֵל.

מתוך מגילת העצמאות

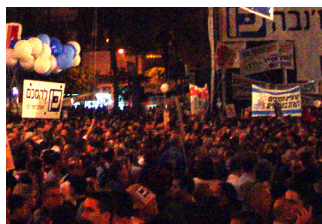
3

תְּהֵא קִשְׁתָּהּ עַל יְסוּדוֹת הַחֲרוּת,
הַצֶּדֶק וְהַשְׁלוֹם לְאוֹר חֲזוֹנִם שֶׁל
נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל; תִּקְוִים שְׂוִיִּן זְכוּיֹת
חֲבֵרְתִי וּמְדִינִי גָמוֹר לְכָל אֲזְרָחֶיהָ בְּלִי
הַבְּדָל דָּת, גִּזְע וּמִיּוֹן; תִּבְטִיחַ הַפֶּשַׁע
דָּת, מִצְפּוֹן, לְשׁוֹן, חֲנוּךְ וְתִרְבוּת...
וְתִהְיֶה נֶאֱמָנָה לְעִקְרוֹנוֹתֶיהָ שֶׁל
מְגִלַּת הָאֲמוּת הַקְּאֻדוֹת.

מתוך מגילת העצמאות

תמונה מאת avivi

השבר

4

ההפגנה במוצ"ש - ליל הרצח
"כֵּן לְשִׁלוֹם, לֹא לְאִלִּימוּת"

4 בנובמבר 1995

תמונה מאת Etan J. Tal

5

"...אליומות היא כרוסום יסוד
הדמוקרטיה הישראלית. יש לגנות
אותה, להוקיע אותה, לבודד
אותה. זו לא דרכה של מדינת
ישראל. יש דמוקרטיה, יכולות
להיות מחלוקות, אך הכרעה תהיה
בבחירות דמוקרטיות..."

מתוך נאומו האחרון של יצחק רבין
4 בנובמבר 1995

Picture By Tiberius Zwi Keller
Pikiwiki Israel

בתדהמה -
ההודעה על רצח ראש הממשלה

בתדהמה
הודעה על רצח ראש הממשלה
ישראל
הודעה על רצח ראש הממשלה
ישראל
הודעה על רצח ראש הממשלה
ישראל

6

ממשלת ישראל מודיעה
בתדהמה, בצער רב וביגון עמוק,
על מותו של ראש הממשלה ושר
הביטחון, יצחק רבין, אשר נרצח
בידי מתנקש, הערב בתל אביב.

איתן הבר 4 בנובמבר 1995, שעה 23:15

תמונה מאת Damzow

פעילות 1

התקרבו...התקרבו - רצח רבין ZOOM IN

חוק יום הזיכרון

7

חוק הזיכרון ליצחק רבין תשנ"ז 1997

- י"ב חשון, יהיה יום זיכרון ממלכתי
- הדגלים, יורדו לחצי התורן
- בהר הרצל יום יתקיים טקס
- בבתי ספר יצוין יום זיכרון

תמונה סן הלוויה של יצחק רבין, הורדת הדגל לאמצע התורן.

הלוא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה בְּיִשְׂרָאֵל

8

הלוא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה בְּיִשְׂרָאֵל

שמואל ב' ג', ל"ח

picture from National Photo Collection of Israel, Photography dept. Government Press Office ID D020-99. By: Tsvika Israeli

ילדי הנרות- לאחר רצח רבין רצח

עלינו לקרוע קריעה ממשית - השבר שבעם

9

"...כל מי שהעם בוחר, סימן שמן השמים נגזר שהוא יהיה מלך ומנהיג. זו פגיעה במלכות ישראל בעת שיבת ציון, בראשית צמיחת גאולתנו. רבותי, עלינו לקרוע קריעה ממשית על חילול השם הגדול, בכך שאירוע כזה קורה במדינת ישראל..."

מתוך דברי הרב יהודה עמיטל ז"ל, ראש ישיבת הר עציון, ארבעה ימים לאחר הרצח

להפוך את המקום הזה לישר יותר, נקי יותר

10

"...אני מאמין כי יש בידינו לעשות זאת, וכדברי חוזה המדינה, 'אם תרצו - אין זו אגדה'... אנו המתכנסים כאן כורתים ברית להפוך את המקום הזה לישר יותר, נקי יותר, מכונן יותר, ומממש את הטוב והיפה שבברית האנשים הפועלים לטוב.

מתוך נאום של הרב שרלו בעצרת לזכרו של רבין ז"ל

תמונה מאת Shvili82

אדון השלום

11

אדון השלום / רבי נחמן מברסלב
...ויהיה כל אדם אוהב שלום ורודף שלום
תמיד באמת ובלב שלם
ולא נחזיק במחלוקת כלל לעולם
ואפילו נגד החולקים עלינו

נאום יצחק רבין מתוך דבריו לנציגי הפדרציות היהודיות בארה"ב

12

"...כל ישראל ערבים זה לזה". אין אנו שוכחים לרגע כי בין שתומכים במהלכים שלנו ובין שמתנגדים להם - כולנו אחים, כולנו יהודים וגורל אחד לכולנו.

(יצחק רבין ז"ל, מתוך דבריו לנציגי הפדרציות היהודיות בארה"ב)

התקרב...התקרב - רצח רבין ZOOM IN

נספח 1

מגלת העצמאות

זכותו הלאומית של עם ישראל **בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל קִם הָעַם הַיְהוּדִי**, בְּהַעֲבֹה דְמוּתוֹ הַרוּחִינִית, הַדְּתִית וְהַמְדִינִית, בְּהִי חַיִּי קוֹמָמִיּוֹת מְמַלְכֶתִית, בְּהִי יִצַר נִכְסֵי תַרְבּוֹת לְאֻמִּיּוֹם וְכָל-לְאֻמִּיּוֹם וְהוֹרִישׁ לְעוֹלָם כָּלוֹ אֶת סֵפֶר הַסְּפָרִים הַנִּצְחָיִם. **לְאַחַר שֶׁהִגְלָה הָעַם מֵאֶרְצוֹ בְּכַח הַזְרוּעַ שְׁמֵר לֵה אֻמוֹנִים בְּכָל אֶרְצוֹת פְּזוּרָיו, וְלֹא חָדַל מִתְפַּלָּה וּמִתְקוּהָ לְשׁוּב לְאֶרְצוֹ וּלְחַדֵּשׁ בְּתוֹכָהּ אֶת חֲרוּתוֹ הַמְדִינִית.**

מתוך קשר היסטורי ומסרתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגנים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקדמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית.

בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס הקונגרס הציוני לקול קריאתו של הונה חזון המדינה היהודית תיאודור הרצל והכריז על זכות העם היהודי לתקומה לאומית בארצו.

זכות זו הכרה בהצהרת בלפור מיום ב' בנובמבר 1917 ואשרה בסנדט מטעם חבר הלאומים, אשר נתן במיוחד תקף בין-לאומי לקשר ההיסטורי, שבין העם היהודי לבין ארץ-ישראל ולזכות העם היהודי להקים מחדש את ביתו הלאומי.

השוואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה, הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעית העם היהודי מחסר המולדת והעצמאות על-ידי חדוש המדינה היהודית בארץ-ישראל, אשר תפתח לרוחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אמה שות-זכויות בתוך משפחת העמים.

שארית הפליטה שנצלה מהטבח הנאצי האים באירופה ויהודי ארצות אחרות לא חדלו להעפיל לארץ-ישראל, על אף כל קשי, מניעה וסכנה, ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חרות ועמל-ישרים במולדת עםם.

במלחמת העולם השנייה תרם הישוב העברי בארץ את מלוא-חלקו למאבק האמות השוחרות חרות ושלום נגד כחות הרשע הנאצי, ובדם חילוי ובמאמצו המלחמתי קנה לו את הזכות להפנות עם העמים מיסדי ברית האמות המאחדות.

ב-29 בנובמבר 1947 קבלה עצרת האמות המאחדות החלטה המסיבת הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל; העצרת תבעה מאת תושבי ארץ-ישראל לאחז בעצמם בכל הצעדים הנדרשים בצדם הם לבצוע ההחלטה. הכרה זו של האמות המאחדות בזכות העם היהודי להקים את מדינתו אינה נתנת להפקעה. זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הרבנית.

הכרזה על הקמת המדינה

לפיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת העם, נציגי הישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום הסנדט הבריטי על ארץ-ישראל, ובתקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת עצרת האמות המאחדות אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל.

אנו קובעים שהחל מרגע סיום הסנדט, הלילה, אור ליום שבת ו' איר תש"ח, 15 במאי 1948, ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה בהתאם לחקה שתקבע על-ידי האספה המכוננת הנבחרת לא יאחר מ-1 באוקטובר 1948 - תפעל מועצת העם כמועצת מדינה זמנית ומוסד הבצוע שלה, מנהלת-העם, יהנה את הממשלה הזמנית של המדינה היהודית, אשר תקרא בשם ישראל.

פעילות 1

עקרונות המדינה החדשה

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקבוץ גליות; תשקד על פתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא משתתפה על יסודות החרות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקים שיוון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חפש דת, מצפון, לשון, חנוך ותרבות; תשמר על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגלת האמות המאחדות.

מדינת ישראל תהא מוכנה לשתף פעולה עם המוסדות והנציגים של האמות המאחדות בהגשמת החלטת העצרת מיום 29 בנובמבר 1947 ותפעל להקמת האחדות הכלכלית של ארץ-ישראל בשלמותה.

הצהרת כוונות בפני אומות העולם

אנו קוראים לאמות המאחדות לתת יד לעם היהודי בבנין מדינתו ולקבל את מדינת ישראל לתוך משפחת העמים. אנו קוראים - גם בתוך התקפת-הדמים הנערכת עלינו זה חדשים - לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל לשמור על שלום ולטל חלקם בבנין המדינה על יסוד אחרות מלאה ושוה ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים.

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועפיהן, וקוראים להם לשתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרם חלקה במאמץ משתף לקדמת הפזרח התיכון כלו.

אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב הישוב בעליה ובבנין ולעמד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הדורות לנגאלת ישראל.

חתימה

מתוך בטחון בצור ישראל הננו חותמים בחתימת ידנו לעדות על הכרזה זו, במושב מועצת המדינה הזמנית, על אדמת המולדת, בעיר תל-אביב, היום הזה, ערב שבת, ה' איר תש"ח, 14 במאי 1948.

התקרבו...התקרבו - רצח רבין ZOOM IN

נספח 2

מתוך הנאום האחרון של יצחק רבין ז"ל, י"ב חשון תשנ"ז, 4 בנובמבר 1995, כיכר מלכי ישראל, תל אביב

תרשו לי לומר, שאני גם מתרגש. אני רוצה להודות לכל אחת ואחד מכם, שהתייצב כאן כנגד האלימות ובעד השלום. הממשלה הזו, שיש לי זכות לעמוד בראשה, יחד עם חברי שמעון פרס, החליטה לתת הזדמנות שלום, לשלום שיפתור את מרבית בעיות מדינת ישראל. הייתי איש צבא 72 שנים. נלחמתי כל עוד לא היה סיכוי לשלום. אני מאמין שיש סיכוי לשלום, סיכוי גדול, וחייבים לנצל אותו למען אלה שעומדים פה, למען אלה שאינם עומדים פה, והם רבים בעם.

תמיד האמנתי שמרבית העם רוצה בשלום, מוכן ליטול סיכון לשלום. ואתם כאן, בהתייצבותכם בעצרת הזו, מוכיחים עם רבים אחרים, שלא הגיעו לכאן, שהעם באמת רוצה בשלום ומתנגד לאלימות. אלימות היא כרסום יסוד הדמוקרטיה הישראלית. יש לגנות אותה, להוקיע אותה, לבודד אותה. זו לא דרכה של מדינת ישראל. יש דמוקרטיה, יכולות להיות מחלוקות, אך הכרעה תהיה בבחירות דמוקרטיות, כפי שהיו ב'92, שם נתנו לנו את המנדט לעשות את מה שאנו עושים ולהמשיך בכך.

אני רוצה לומר שאני גאה בכך שהופיעו ויפיעו כאן נציגי המדינות שאנו חיים איתן בשלום: מצרים, ירדן ומרוקו, שפתחה לנו את הדרך לשלום. אני רוצה להודות מפה לנשיא מצרים, למלך ירדן, למלך מרוקו, שהם מופיעים כאן ומביעים את שותפותם איתנו בצעידה לשלום, אבל מעל לכול - עם ישראל בשלוש השנים ויותר של קיום הממשלה הזו הוכיח שניתן להגיע לשלום; שהשלום נותן פתח לכלכלה וחברה מתקדמת; שהשלום הוא באמת לא רק בתפילות. הוא קודם כול בתפילות, אבל הוא שאיפת העם היהודי. שאיפה אמיתית לשלום.

יש אויבים לשלום, המנסים לפגוע בנו במטרה לטרפד את השלום. אני רוצה לומר, בלי כחל ושרק: מצאנו שותף לשלום גם בין הפלשתינאים - את אש"ף שהיה אויב והפסיק טרור. בלי שותפים לשלום אין שלום. נתבע ממנו למלא את חלקו בשלום, כשם שאנו נמלא את חלקנו בשלום, כדי לפתור את המרכיב המסובך, הארוך, הטעון רגשות יותר מכול, בכל הסכסוך הערבי הישראלי: הפלשתינאי-ישראלי.

זה כרוך בקשיים, גם במכאובים. אין דרך לישראל בלי מכאובים. עדיפה דרך השלום מאשר דרך המלחמה. אומר לכם את זאת מי שהיה איש צבא ושר ביטחון, ורואה את כאבי המשפחות של חיילי צה"ל. למענם, למען בנינו ונכדינו, במקרה שלי, אני רוצה שהממשלה הזאת תמצה כל שמץ, כל אפשרות, לקדם ולהגיע לשלום כולל. גם עם סוריה תהיה אפשרות להגיע לשלום. עצרת זו חייבת לשדר לציבור הישראלי, לציבור היהודי בעולם, לרבים רבים בעולם הערבי ובעולם החיצוני, שעם ישראל רוצה בשלום, תומך בשלום - ועל כך תודה רבה לכם.

התקרב...התקרב - רצח רבין ZOOM IN

נספח 3

ההודעה על מותו של ראש הממשלה יצחק רבין, 4 בנובמבר 1995, שעה 23:15

לאחר סיום העצרת שכותרתה הייתה "כן לשלום לא לאלימות", צעד רבין מהמדרגות היורדות מן הכיכר אל עבר דלת מכוניתו הפתוחה, מלווה במאבטחיו, אנשי היחידה לאבטחת אישים. במקום ההוא המתין לו יגאל עמיר. הוא התקרב לעבר רבין וירה לעברו שלוש יריות מטווח קצר. שתיים פגעו ברבין, שלא לבש אפוד מגן, במרכז הגוף, ואחת במאבטחו יורם רובין. רבין הוחש אל מכוניתו והובל למרכז הרפואי תל אביב, שם נפטר מפצעיו כעבור 40 דקות. יגאל עמיר נעצר מיד במקום הרצח, לאחר שהמאבטחים והשוטרים השתלטו עליו. לאחר שרופאי המרכז הרפואי תל אביב שטיפלו ברבין הכריזו על מותו בתום מאבק קצר על חייו, קרא מנהל לשכתו, איתן הבר, הודעה מטעם הממשלה לציבור, מחוץ לשערי בית החולים, ובה אישר את מותו של רבין.

כך לשון ההודעה:

"ממשלת ישראל מודיעה בתדהמה, בצער רב, וביגון עמוק על מותו של ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין, אשר נרצח בידי מתנקש, הערב בתל אביב. הממשלה תתכנס בעוד שעה לישיבת אבל בתל אביב. יהי זכרו ברוך."

התקרב...התקרב - רצח רבין ZOOM IN

נספח 4

חוק יום הזיכרון ליצחק רבין, התשנ"ז-1997

1. יום הזיכרון ליצחק רבין

(א) י"ב בחשון, יום הירצחו של ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין, יהיה יום זיכרון ממלכתי; יום זה יצוין במוסדות המדינה, במחנות צה"ל ובבתי הספר.
(ב) חל י"ב בחשון ביום ששי או בשבת, יקויים יום הזיכרון ביום חמישי שלפניו.

2. דגל המדינה

הדגלים במוסדות המדינה ובמחנות צה"ל יורדו לחצי התורן.

3. טקס הזיכרון

ליד קברו של יצחק רבין, בהר הרצל, יתקיים טקס זיכרון.

4. מחנות צה"ל

במחנות צה"ל תפורסם פקודת יום של ראש המטה הכללי.

5. בתי ספר

בבתי הספר יצוין יום הזיכרון -
(1) בפעולות שבהן יועלו דמותו ופועלו של יצחק רבין;
(2) בפעולות שיוקדשו לחשיבות הדמוקרטיה בישראל ולסכנת האלימות לחברה ולמדינה.

6. תקנות

שר החינוך התרבות והספורט ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

התקרבו...התקרב - רצח רבין ZOOM IN

נספח 5

הלוא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה, ב'שךאל...

בממלכת ישראל מלך איש בושתי בן שאול, אולם אבנר בן נר היה האיש החזק בממלכה - שר הצבא. במקום אחר, בחברון, מתחזק דוד המלך. בעקבות ריב המתגלע בין אבנר לאיש בושתי, וכן בעקבות חולשתו של בית שאול וחוזקתו של בית דוד, מחליט אבנר בן נר לחבור אל דוד ולהעביר אליו את כל ישראל, וזאת לאחר ששכנע בכך את זקני ישראל ואנשי בנימין.

על סף כריתת הברית לסיומ המלחמה בין כוחות שאול לדוד, מוצא אבנר את מותו בחברון בידי יואב. אבנר, שבא להשלים עם דוד ושכנע את כל ישראל לקבל עליהם את דוד כמלך, נרצח בעירו של המלך החדש. דוד ממהר להתנער ממעשהו של יואב.

דוד קורא ליואב ולכל העם אשר איתו לקרוע בגדיהם, ללבוש שקים ולהספיד את אבנר. דוד עצמו הלך אחר מיטתו של אבנר שהובלה לקבורה, בכה וקונן עליו.

להלן קטעים מתוך ספר שמואל ב' פרק ג':

"וַיְהִי בַּהַיּוֹת הַמִּלְחָמָה, בֵּין בֵּית שְׂאוּל, וּבֵין בֵּית דָּוִד; וְאַבְנֵר הָיָה מְתַחַזֵּק, בְּבֵית שְׂאוּל... וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל-דָּוִד אֲקוּסָה וְאַלְכָה וְאֶקְבְּצָה אֶל-אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אֶת-כָּל-יִשְׂרָאֵל, וַיִּכְרְתוּ אֶתְךָ בְּרִית, וּמְלִכְתָּ, בְּכָל אֲשֶׁר-תֹּאמֶר נַפְשִׁי... וַיּוֹאֵב וְכָל-הַצָּבָא אֲשֶׁר-אִתּוֹ, בָּאוּ; וַיִּגְדוּ לְיוֹאֵב, לְאֹמֶר, בָּא-אַבְנֵר בֶּן-נֵר אֶל-הַמֶּלֶךְ, וַיִּשְׁלַחְהוּ וַיִּלְךְ בְּשָׁלוֹם... וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר, חֶבְרוֹן, וַיִּטְהַר יוֹאֵב אֶל-תּוֹךְ הַשַּׁעַר, לְדַבֵּר אֶתוֹ בְּשָׁלִי; וַיִּכְהוּ שָׁם, הַחֹמֶשׁ--וַיִּסַּת, בְּדָם עֲשֵׂהָאֵל אֲחִיו.

...וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-יוֹאֵב וְאֶל-כָּל-הָעָם אֲשֶׁר-אִתּוֹ, קְרָעוּ בְּגְדֵיכֶם וְחַגְרוּ שָׁקִים, וְסַפְדוּ, לַפְנֵי אַבְנֵר; וְהַסֵּלְךָ דָּוִד, הֲלֵךְ אַחֲרֵי הַמִּטָּה. וַיִּקְבְּרוּ אֶת-אַבְנֵר, בְּחֶבְרוֹן; וַיֵּשֶׂא הַמֶּלֶךְ אֶת-קוּלוֹ, וַיִּבֶן אֶל-קֶבֶר אַבְנֵר, וַיִּבְכוּ, כָּל-הָעָם. וַיִּקְנֶן הַמֶּלֶךְ אֶל-אַבְנֵר, וַיֹּאמֶר... וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ, אֶל-עַבְדָּיו: הֲלוֹא תִדְעוּ כִּי שֵׁר וְגָדוֹל נָפַל הַיּוֹם הַזֶּה, בְּיִשְׂרָאֵל."

התקרבו...התקרבו - רצח רבין ZOOM IN

נספח 6

מתוך דבריו של הרב יהודה עמיטל ז"ל בכנס "חשבון נפש" של הציונות הדתית בירושלים, 8 בנובמבר 1995. דברים אלו נאמרו בהקשר של רצח רה"מ יצחק רבין (4 ימים לאחר הרצח).

קראנו את הכנס הזה למספד ולחשבון נפש...

אנחנו כאן לעשות את חשבון הנפש שלנו, אבל אני רוצה קודם לדבר על המספד. "ויאמר המלך אל עבדיו, הלא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה בישראל." המומים, מדוכאים, מזועזעים, כואבים, אבלים, מושפלים, מבווישים, בושים ונכלמים אנחנו מול הרצח של ראש ממשלת ישראל. כתוב בתורה: "שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלוהיך בו." אם אתה שם עליך מלך... אומר הרמב"ן: "כל מי שהעם בוחר, סימן שמן השמים נגזר שהוא יהיה מלך ומנהיג". זו פגיעה במלכות ישראל בעת שיבת ציון, בראשית צמיחת גאולתנו. רבותי, עלינו לקרוע קריעה ממשית על חילול השם הגדול, בכך שאירוע שכזה קורה במדינת ישראל. כסדום היינו? לזמביה דמינו? הייתכן שבמדינה של "עם אלוהי אברהם", בפינה התרבותית בחלק הזה של העולם, יתבצע רצח שכזה?

למרבה הכאב, חילול השם במקרה זה הוא כפול ומכופל, כיוון שהדבר נעשה על ידי מי שרואה עצמו כדתי, וכהצדקה למעשיו הוא משתמש במצוות מן התורה. שמעתי את דברי הרוצח בבית המשפט. שום חידוש לא היה בדבריו. כל מילה שאמר נשמעה לא אחת בשנה האחרונה בחוגי הציונות הדתית, בתקשורת הכתובה והאלקטרונית. אם קיימת אפשרות כלשהי ולו גם רחוקה, שלולא נשמעו במחננו ביטויים כמו "ממשלת בגידה", "ממשלת דמים" וכו', הרצח אולי לא היה מתבצע, הרי שגם אנו לא יכולים לומר עוד "ידינו לא שפכו את הדם הזה"...

התקרבו...התקרבו - רצח רבין ZOOM IN

נספח 7

י"ח בחשוון תשע"ו 31/10/15

מתוך נאומו של הרב שרלו בעצרת לזכרו של רבין

לא זו דרכנו

"ויברא א-לוהים את האדם בצלמו, בצלם א-לוהים ברא אותו" - כל בני האדם נבראו בצלם א-לוהים, יהודים ושאינם, גברים ונשים, וכל הגוונים האחרים של המציאות. זהו השורש היסודי של ההתייחסות שלנו האחד לשני... הגיוון והשוני יוצרים את החוויה המרתקת של הקיום. אוי לנו אם היינו כולנו זהים האחד לשני, ופרשת מגדל בבל מלמדת אותנו על הסכנה הגדולה בחברה של "שפה אחת ודברים אחדים". זהו מקורו של הפאשיזם. במסורת שלנו, מחלוקת אינה מילה מגונה. להפך-

היא התפארת שבקיום.

ובד בבד, כמו כל תופעה מרתקת - היא עלולה להטיל צל גדול: לבני אדם שונים אינטרסים שונים, דעות שונות, היוצרים מאבקים והתגוששויות.

לפני עשרים שנה, בכיכר זו, ניסה בן עוולה להכריע את המחלוקת באיומים שבכלים - שפיכות דמים, ברצחו את ראש ממשלת ישראל, רב אלוף יצחק רבין. למעלה מכך, אף שכל רצח הוא נורא, גם אם הוא נעשה כביכול על ידי הביטוי הנורא של "רקע רומנטי", כאן מדובר במשהו מסדר גודל שונה לגמרי, המעניק לרצח הזה תודעה מיוחדת: הרצח ניסה לכפות את עמדתו על הציבור בכלי האלימות, ולאנוס את בחירתם של אזרחי מדינת ישראל.

באנו לכאן, לכיכר, כדי לחזק את ההכרעה החד-משמעית שלנו: את המחלוקת בינינו מכריעים בדרך הוגנת, בדרך דמוקרטית, שעיקריה הם שלטון הרוב ובד בבד שמירה קפדנית על רשימת זכויות הפרט, שאפילו הכרעת הרוב אינה יכולה להן. אנחנו בונים חברה בה מחלוקת מוכרעות בעזרת פתק נייר, לאחר דיון ציבורי, חופש ביטוי ואפשרויות שינוי. במרחק חצי יום נסיעה ניצבות לנגד עינינו חברות שהמחלוקת בהן מוכרעות בעזרת קנה רובה - לא בדרך זו אנחנו בוחרים לחיות.

אם חשבנו לאחר הרצח כי דברים אלה יהיו מובנים מאליה - התברר לנו, עשרים שנים לאחר הרצח הנורא, כי המציאות מרה הרבה יותר: ילדה נרצחה בשעת מצעד בירושלים; אלימות מילולית נוראה מתחוללת ברשתות החברתיות; איומי אלימות נשמעים מכל עבר...

יש בנו שתי תנועות מנוגדות.

ראשונה בהן היא המחלוקת העמוקה על הדרך שבה על מדינת ישראל לנהוג כדי להגיע ליעד הנכסף, של "לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה", והשלום הכללי בו נחיה יאפשר לנו לממש את החזון הגדול של היהדות, הציונות, והאדם.

שנייה בהן היא הלב המשותף של הנוכחים כאן - לבה של אומה, ביחד עם מיעוטים החיים בתוכנו, הפועם בלב של בני ברית המבקשים לכונן כאן חברה מוסרית, ערכית, הגונה, חומלת וסולידרית...

אני מאמין כי יש בידינו לעשות זאת, וכדברי חוזה המדינה: 'אם תרצו - אין זו אגדה'. לא אגדה רעי, כי אם משימת חיים של בניית חברתנו. המתכנסים כאן כורתים ברית להפוך את המקום הזה לישר יותר, נקי יותר, מכוון יותר, ומממש את הטוב והיפה שבברית האנשים הפועלים לטוב. אנו, המתכנסים כאן, מכריזים שאנו חלק מברית האחים. הזו ומקבלים על עצמנו לפעול למען מימושה של תעודת הזהות הזו, שהיא משמעותה האמיתית של מדינת ישראל.

התקרבו...התקרבו - רצח רבין ZOOM IN

נספח 8

אדון השלום / תפילות רבי נחמן מברסלב

אדון השלום
מלך שהשלום שלו עושה שלום
ובורא הכול

יהי רצון מלפניך
שתבטל מלחמות ושפיכות דמים מן העולם
ותמשיך שלום גדול ונפלא בעולם
ולא ישא גוי אל גוי חרב
ולא ילמדו עוד מלחמה.

עזרנו והושיענו כולנו
שנזכה תמיד לאחוז במידת השלום,
ויהיה שלום גדול באמת
בין כל אדם לחברו ובין איש לאשתו
ולא יהיה שום מחלוקת אפילו בלב
בין כל בני אדם.

ויהיה כל אדם אוהב שלום ורודף שלום
תמיד באמת ובלב שלם,
ולא נחזיק במחלוקת כלל לעולם
ואפילו נגד החולקים עלינו.

ולא נבייש שום אדם בעולם
מקטן ועד גדול
ונזכה לקיים באמת מצוות ואהבת לרעך כמוך
בכל לב וגוף ונפש וממון.

ויקויים בנו מקרא שכתוב
ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד
והשבת חיה רעה מן הארץ
וחרב לא תעבור בארצכם
ה' שלום, ברכנו בשלום!

התקרבו...התקרבו - רצח רבין ZOOM IN

נספח 9

נאום יצחק רבין מתוך דבריו לנציגי הפדרציות היהודיות בארה"ב

"אנחנו נמצאים בימים אלה באחת השעות הגורליות והחשובות ביותר של העם היהודי. אנחנו נמצאים בעיצומו של תהליך עיצובו של העם היהודי ועיצובה של המדינה לדורות. זוהי שעה של התחבטויות קשות, גם ויכוחים סוערים, אבל חשוב שכולנו נדע, בישראל ובגולה, כי תהיינה אשר תהיינה ההחלטות, אהבת ישראל אמיתית שורה עליהן, ולנגד עינינו תמיד המיסרה העתיקה: "כל ישראל ערבים זה לזה". אין אנו שוכחים לרגע כי בין שתומכים במהלכים שלנו ובין שמתנגדים להם - כולנו אחים, כולנו יהודים וגורל אחד לכולנו."

נספח 10

הצעות לשאלות על הטקסטים המצורפים.

דוגמאות לשאלות	הרמה
<ul style="list-style-type: none"> מי הכותב? מתי ואיפה נאמרו הדברים? למי נאמרו או נכתבו הדברים? למה נאמרו הדברים? 	איתור מייד
<ul style="list-style-type: none"> מדוע נאמרו הדברים? מה ניתן ללמוד על כוונת הכותב של דברים אלו? אילו ערכים עומדים בבסיס הדברים שקראתם? איזו תפיסה חברתית עולה מן הדברים שקראתם? איזו מסקנה ניתן להסיק על סמך הדברים שקראתם? 	פרשנות והיסק
<ul style="list-style-type: none"> מהי דעתכם בנוגע לטקסט שקראתם? האם אתם מסכימים? האם התפיסה החברתית העולה מן הטקסט תואמת את עמדותיכם? איזו תובנה חדשה התעוררה בכם בעקבות קריאת הטקסטים? איזה דבר חדש שמעתם בעקבות קריאת הדברים? כיצד ישפיעו הדברים שקראתם או למדתם על התנהגותכם? 	הערכה וביקורת

כְּשֵׁם שְׂאִין פּרְצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה,

כִּן אִין דַּעְתָּן שׁוִין זֶה לְזֶה

פּעִילוֹת 2

פעילות 2

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

ציוד נדרש: ערכת דמויות וציטוטים, דפי מקורות **משך הפעילות:** 45-90 דקות **מספר משתתפים:** כיתה בחלוקה לקבוצות בנות 5 תלמידים כל אחת (חשוב שהקבוצה תכיל מספר אי-זוגי של תלמידים)

מטרת ההתנסות

באופן טבעי, ריבוי בני אדם במקום אחד יוצר מגוון דעות. לא ייתכן שלכל בני האדם תהיה דעה אחידה, אך הבדלי הדעות לא אמורים להוביל אותנו לשנאה ולפירוד. התלמידים יכירו בשוני בין בני האדם, הן בחיצוניותם הן בפנימיותם, וידונו בחשיבות הסובלנות והיחסים הבין-אישיים ובדרך החוקית שבה יכול כל אדם להביע את דעתו בחברה דמוקרטית, פעילות מחזקת את חשיבות הסובלנות והיחסים הבין-אישיים.

תיאור התנסות

כל קבוצה מקבלת עשר תמונות ועשר ציטטות של בעלי התמונות, ועליהם לנסות להתאים בין הציטוט לדמות. לא קל יהיה להתאים בין דמות וציטוט, לפעמים נראה שהאמירות של הדמויות הן דווקא בניגוד למה שאנו חושבים עליהן או להיכרותנו איתן. לאחר מכן יעיינו התלמידים בדף המקורות העוסק בהיגד: "כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה".

הנחיות

שלב 1: שלב אישי

- מחלקים לכל קבוצה את סדרת התמונות והציטוטים וכן את נספח מס' 1 לכל תלמיד. על התלמידים לעיין באופן אישי בקטעי הטקסט ולנסות לשער מי הדמות שאמרה את הדברים. בנספח 2 התלמיד יסמן את בחירתו בטבלה, במקום המוגדר הסימון האישי שלי.

שלב 2: שלב קבוצתי

- דיון בקבוצה - על הקבוצה להחליט בהצבעה עפ"י רוב חברים (לכן חשוב שהקבוצה תהיה אי-זוגית), מי לדעתם אמר ציטוט זה ולסמן בטבלה את ההחלטה הקבוצתית.

שלב 3: שלב מליאה

- **דיון במליאה** - המחנכים יציגו בפני הכיתה את התשובות הנכונות, וכן ירחיבו על הדמויות, על הציטוטים המובאים ועל ההקשרים שבהם נאמרו הציטוטים.
- בשלב זה התלמידים יסמנו בטבלה את התשובה הנכונה, ולבסוף יסמנו את האות V אם התשובה הנכונה תואמת להחלטתם האישית ולהחלטה הקבוצתית.

שלב 4: עיון במקורות - לימוד בחברותא/ זוגות/ קבוצות

- התלמידים מקבלים את דפי המקורות, ולומדים את הטקסט בהנחיה מודרכת ובאמצעות השאלות המכוונות המופיעות בדף המקורות.
- שימו לב: קיימים שני דפי מקורות, ובהתאם לזמן יש להחליט אילו מהמקורות יילמדו.

שלב 5: דיון במליאה וסיכום

- באופן טבעי, ריבוי בני אדם יוצר מגוון דעות, וכמובן שיש לגיטימיות לדעות שונות (חיבור למקורות שנלמדו), אך עלינו ללמוד להיות סובלניים בחיי היום-יום לדעות השונות מדעתנו. אפשר לשמוע את ההתנגדויות, אך אסור לנו לפעול בדרכים ובמעשים לא הגונים להבעת דעתנו. בחברה דמוקרטית ישנן דרכים חוקיות להבעת דעתנו.

פעילות 2

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

נספחים:

1. סדרת תמונות של דמויות ציבוריות וקטעי ציטוט מתוך דבריהם, בערכה 5 סדרות.
2. נספח 1 - דף תשובות לתלמיד. יש לצלם עבור כל תלמיד.
3. נספח 2 - דף מקורות ללימוד בחברותא / בקבוצות.

הדמויות והציטוטים

1. הרב עובדיה יוסף זצ"ל

"בתורה אין עדות. זה כך, זה כך. מה זה אכפת אם זה פרסי, אם זה חלבי, אם זה בבלי, אם זה תוניסאי? תורה אחת - משפט אחד... 'תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב' - לא כתוב 'קהילת חלבים', לא כתוב 'קהילת בבליים'. זה של כל ישראל, כולם שווים."

תמונה מאת Alloni

2. מנחם בגין ז"ל

- "המלחמה היא נמנעת, השלום הוא בלתי נמנע"
- "אשכנזי? עיראקי? יהודים! אחים! לוחמים!"

3. הרבי מלובביץ, מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל

"כאשר אנו פותחים עיניים ורואים מעבר לערפל, אל מה שמאחורי החזות החיצונית הגסה, הבוטה והצורמת, אנו יכולים להבין שבני אדם אינם באמת כפי שהם נראים, הם שונים..."

תמונה מאת Mordecai baron; cropped by Beyond My Ken

4. גולדה מאיר ז"ל

"אין זה חשוב באמת להחליט בגיל צעיר מאוד, מה בדיוק אדם רוצה לעשות כאשר יגדל. חשוב הרבה יותר שתחליטו על דרך בה אתם רוצים לחיות. אם תהיו ישרים עם עצמכם וישרים עם חבריכם, אם תיקחו חלק במאבקים שטובים לאחרים, לא רק לעצמכם, הרי נדמה לי שזה מספיק. ואולי מה תהיו - זה כבר פחות חשוב."

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפֵיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

5. הרב אברהם קוק ז"ל

"ההתעמלות, שצעירי ישראל עוסקים בה בארץ ישראל לחזק את גופם, בשביל להיות בנים אמיצי כח לאומה..." (אורות התחיה לד')

6. שמעון פרס ז"ל

"בחלקכם נפלה זכות גדולה לקרב בין אחים - דתיים ושאינם דתיים... להסיר מחיצות של חשדנות וניכור, לחרוץ ברגישות דין אמת וצדק ולנווט את מערכת בתי הדין הרבניים ברוח בית הלל, להטות אוזן אנושית השואבת משאר רוחכם התורני, ולשמש תל תלפיות לכל דורש... על הרבנות להרביץ תורה לעשות דין צדק ולהטות כתף לבניית המדינה... הדמוקרטיה נולדה בעריסה יהודית... [ש]נבורך ברבנות שתפעל לאחדות העם, רבנות עם נשמה." (בטקס השבעת הרבנים הראשיים, 2013)

תמונה מאת Elza Fiúza

7. רונה רמון ז"ל

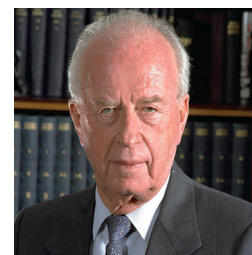
"החיבור בינינו הוא בתחושת הביטחון שבעת צרה אנו מתלכדים למען חיילינו ילדינו למען אוכלוסיות תחת איום ומלחמה. החיבור בינינו הוא באהבת הארץ ללא תנאי, כי אין לנו ארץ אחרת. החיבור בינינו נובע מחובתנו הלאומית לשרת בצבא. החיבור בינינו הוא אותם זיכרונות קולקטיביים ייחודיים לנו כחברה תחת מלחמות ומבצעים. החיבור בינינו הוא תחושת שייכות לבית, למשפחה המתאפיינת ברגעים של חברה ייחודית שבה אוירת שבת והחגים מורגשת מבלי שנוכל לשנותה. החיבור בינינו הוא התקווה, האמונה שבכל זאת יבוא יום ונחיה בשלום ואהבה." (מתוך פוסט נגד השיח המפלג בחברה הישראלית)

תמונה מאת Tammy Bar-Shay (תמי בר שי)

8. יצחק רבין ז"ל

- "כל ההיסטוריה של העם היהודי נמצאת בין חריציו של הכותל הקדוש הזה." (פרק ראשון מספרו "פנקס שירות")
- "אילו אמרו לנו שמחיר השלום הוא ויתור על ירושלים המאוחדת בריבונות ישראל, הייתי עונה הבה נותר על השלום." (מתוך נאום בפני תלמידי תיכון, 1995)

תמונה מאת יעקב סער - קובץ זה זמין באוסף התצלומים הלאומי, לשכת העיתונות הממשלתית, מחלקת צילומים, תחת מספר מזהה: 03-016

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהוּן דּוּמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אִין דְּעֵתָן שְׂוִין זֶה לְזֶה

9. מרים פרץ

"זכיתי להיפגש עם החברה הישראלית על גווניה השונים, מפגשים של פנים אל פנים, מפגשים מרחיבי לב שאפשרו לי מחשבות והבנות חדשות. הייתי שמחה אם נצא כולנו לפגוש את הגיוון, את 'האחרים', נכיר, נרגיש, נראָה את העיניים הכואבות והשְׂמֵחוֹת, נשמע את הקולות והצלילים השונים, וגם אם יש בינינו תהומות - נוכל לבנות מעליהן גשרים. אם רק נכיר בְּכֵךְ שְׂכֵב הַקְּשׁוֹתָף בִּינֵינוּ עַל הַמְּפִרִיד, כּוֹלְנו חֲפְצֵי חַיִּים, כּוֹלְנו חֲפְצֵי שְׁלוֹם, זֶה הַבַּיִת שֶׁל כּוֹלְנו וְאִין בִּלְעַדִּיּוֹת שֶׁל אַהֲבַת הָעַם וְהַמּוֹלַדֶּת לְצַד מְסוּיִם."

תמונה מאת Efraim.moreno

10. יעל ארד

"יש ניצחונות שבאים מכישרון טבעי, יש ניצחונות שמפתיעים אפילו את המנצח. ויש ניצחון שמגיע מנחישות, מלחמה ותלכיד שבו ערך המחברים גדול מסך חלקיו."

תמונה מאת חגי אדלר

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

נספח 1

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

קראו את הטקסטים ונסו לשער מי מהדמויות הבאות אמר את הדברים הבאים. סמנו את מספר הדמות ליד כל ציטוט.

שלב א: נסו לבד, לשער מי אמר הדברים הבאים המופיעים בטבלה.

שלב ב: נסו ברמת הקבוצה להחליט מי אמר את הדברים.

להלן הדמויות:

1. הרב עובדיה יוסף
2. מנחם בגין
3. הרבי מלובביץ
4. גולדה מאיר
5. הרב קוק
6. שמעון פרס
7. רונה רמון
8. יצחק רבין
9. מרים פרץ
10. יעל ארד

הציטוט	סמנו V אם יש התאמה בין תשובתכם לתשובה הנכונה	הדמות - המספר הבחירה האישית שלי	המספור הנכון	הדמות- המספר ההחלטה הקבוצתית	סמנו V במקומות אם יש התאמה בין תשובתכם כקבוצה לתשובה הנכונה
"יש ניצחונות שבאים מכישרון טבעי, יש ניצחונות שמפתיעים אפילו את המנצח. ויש ניצחון שמגיע מנחישות, מלחמה ותלכיד שבו ערך המחוברים גדול מסך חלקיו"					
"בתורה אין עדות. זה כך, זה כך. מה זה אכפת אם זה פרסי, אם זה חלבי, אם זה בבלי, אם זה תוניסאי? תורה אחת - משפט אחד... 'תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב' - לא כתוב 'קהילת חלבים', לא כתוב 'קהילת בבלים'. זה של כל ישראל, כולם שווים"					
"אין זה חשוב באמת להחליט בגיל צעיר מאוד, מה בדיוק אדם רוצה לעשות כאשר יגדל. חשוב הרבה יותר שתחליטו על דרך בה אתם רוצים לחיות. אם תהיו ישרים עם עצמכם וישרים עם חבריכם, אם תיקחו חלק במאבקים שטובים לאחרים, לא רק לעצמכם, הרי נדמה לי שזה מספיק. ואולי מה תהיו - זה כבר פחות חשוב."					
זכיתי להיפגש עם החברה הישראלית על גווניה השונים, מפגשים של פנים אל פנים, מפגשים מרחיבי לב שאפשרו לי מחשבות והבנות חדשות. הייתי שמחה אם נצא כולנו לפגוש את הגיוון, את "האחרים", נכיר, נרגיש, נראָה את העיניים הכואבות והשמחות, נשמע את הקולות והצלילים השונים וגם אם יש בינינו תהומות - נוכל לבנות קעליהן גשרים.					

פעילות 2

כִּשְׁם שְׁאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׁוִין זֶה לְזֶה

סמנו V במקומות אם יש התאמה בין תשובתכם כקבוצה לתשובה הנכונה	הדמות- המספר ההחלטה הקבוצתית	המספור הנכון	הדמות- המספר הבחירה האישי שלי	סמנו V אם יש התאמה בין תשובתכם לתשובה הנכונה	הציטוט
					<p>החיבור בינינו הוא בתחושת הביטחון שבעת צרה אנו מתלכדים למען חיילינו ילדינו למען אוכלוסיות תחת איום ומלחמה. החיבור בינינו הוא באהבת הארץ ללא תנאי, כי אין לנו ארץ אחרת... החיבור בינינו הוא תחושת שייכות לבית, למשפחה המתאפיינת ברגעים של חברה ייחודית שבה אווירת שבת והחגים מורגשת מבלי שנוכל לשנותה."</p>
					<p>"ההתעמלות, שצעירי ישראל עוסקים בה בארץ ישראל לחזק את גופם, בשביל להיות בנים אמיצי כח לאומה..."</p>
					<p>"בחלקכם נפלה זכות גדולה לקרב בין אחים - דתיים ושאינם דתיים... להסיר מחיצות של חשדנות וניכור, לחרוץ ברגישות דין אמת וצדק ולנווט את מערכת בתי הדין הרבניים ברוח בית הלל, להטות אוזן אנושית השואבת משאר רוח כם התורני, ולשמש תל תלפיות לכל דורש..."</p>
					<p>"אין זה חשוב באמת להחליט בגיל צעיר מאוד, מה בדיוק אדם רוצה לעשות כאשר יגדל. חשוב הרבה יותר שתחליטו על דרך בה אתם רוצים לחיות. אם תהיו ישרים עם עצמכם וישרים עם חבריכם, אם תיקחו חלק במאבקים שטובים לאחרים, לא רק לעצמכם, הרי נדמה לי שזה מספיק. ואולי מה תהיו - זה כבר פחות חשוב."</p>
					<p>"המלחמה היא נמנעת, השלום הוא בלתי נמנע. "אשכנזי? עיראקי? יהודים! אחים! לוחמים!"</p>
					<ul style="list-style-type: none"> • "כל ההיסטוריה של העם היהודי נמצאת בין חריציו של הכותל הקדוש הזה." (פרק ראשון מספרו "פנקס שירות") • "אילו אמרו לנו שמחיר השלום הוא ויתור על ירושלים המאוחדת בריבונות ישראל, הייתי עונה הבה נוותר על השלום." (מתוך נאום בפני תלמידי תיכון, 1995)

כִּשְׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

נספח 2 דף מקורות א

לימוד בחברותא או בקבוצות

דעות שונות / מדרש רבה במדבר כ"א

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר: יִפְקֹד ה' אֶ-לֵהי הַרוּחֹת לְכֹל בְּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה:
אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֶיהֶם וְאֲשֶׁר יֵבֵא לְפָנֶיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יִבְיֵאֵם וְלֹא תִהְיֶה
עֲדַת ה' כְּצֵאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רַעַה: (במדבר כז טו-יז) הַלֵּכָה אִם נָאֵה הַרְבֵּה
אֶכְלוּסִין שֶׁל בְּנֵי אָדָם אוֹמֵר:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֶ-לֵהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם חֲכָם הַרְזִים¹.

כִּשְׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה,
אֲלֵא כֹל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ דַּעַה בְּפָנֵי עַצְמוֹ...

שְׂכֵן מֹשֶׁה מְבַקֵּשׁ מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשַׁעַת מִיתָהוּ אָמַר לְפָנָיו:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, גְּלוּי וַיְדוּע לְפָנֶיךָ דַּעְתָּן שֶׁל כֹּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאֵין דַּעְתָּן
שֶׁל בְּנֵיךָ דּוֹמִין זֶה לְזֶה, וְכִשְׂאֵנִי מִסְתַּלַּק מִהֶן בְּבִקְשָׁה מִסָּךְ מִנָּה
עֲלֵיהֶם מְנַהֵיג שְׂיָהָא סוּבְלָם לְאֶחָד וְאֶחָד לְפִי דַּעְתּוֹ

הנחיה ללימוד המדרש:

1. קראו את המדרש והסבירו אותו במילים שלכם, כפי שאתם מבינים.
המדרש מחולק לשני חלקים: חלק הלכתי וחלק דרשני. בחלק ההלכתי המדרש מלמד הלכה: אדם הרואה
אוכלוסייה גדולה של בני אדם - עליו לברך את ברכת "חכם הרזים" (ראו הערה 1).

2. קראו את דבריו של הרב קוק על משמעותה של ברכת חכם הרזים:
"ככל שנעמיק להתבונן במבנה האופי הפרטי של בני האדם, נתפלא יותר ויותר על השוני הרב
הקיים בין ביניהם. שוני זה, מגזרת החכמה העליונה הוא בא. אילו היו כל בני האדם שווים זה לזה בהלך
רוחם, לא היה כל אדם ואדם, וכל חוג וחוג מושך לכיוונו בצורה קיצונית וקנאית כל-כך, ומתוך כך היה
העולם נחסר דעות, כיוונים ורעיונות שונים ומפריים". הרב קוק (עין אי"ה על ברכות)

הרב קוק מציין שאם נעמיק באופי הפרטי של בני אדם נתפלא מאוד על השוני הקיים, הרב טוען ששוני זה הוא
רצונו של הקב"ה - גזירת החוכמה העליונה.

3. נסו להסביר את דברי הרב קוק.

- לדעת הרב קוק, מה היה קורה אילו כל בני אדם היו שווים בדעותיהם?
- מה היתרון בריבוי הדעות לפי הרב קוק?
- מה לדעתכם משמעות ברכת חכם הרזים?
- האם אתם מסכימים שצריך להיות ריבוי דעות בכיתה/ בבית הספר/ בקהילה/
בחברה? במדינה? או שאתם רואים זאת ככורח מציאות?

¹ ברכת חכם הרזים: ברכה מברכות הראייה, הנאמרת כאשר אדם רואה שישים ריבוא (600,000) איש מישראל המכונסים במקום אחד.

פעילות 2

כִּשְׁם שְׁאִין פּרצופיהן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אִין דְּעֵתָן שְׁוִין זֶה לְזֶה

נספח 2

4. כעת ננסה להבין את משמעות ברכת חכם הרזים.

האם הברכה היא על כך שיש הרבה בריות, שש מאות אלף איש? או על משהו אחר, עמוק יותר?

נמשיך לחלק השני של המדרש:

משה מציין שהמציאות היא שיש דעות רבות. הכתוב מציין שכעת משה עומד לפני סיום תפקידו בהנהגת העם, והוא מבקש מה' שהמנהיג הבא של ישראל יהיה ניחן בתכונה מיוחדת: "מְנַהֵיג שְׂיִהָא סוֹבְלָם לְאַחַד וְאַחַד לְפִי דְּעֵתוֹ".

5. מה התכונה הנדרשת מן המנהיג?

ברור לכל אחד שהמנהיג צריך אולי להכיר את פרצופיהם של מונהגיו, אך הרבה יותר חשוב שהוא יכיר מה בלבם. המנהיג צריך להיות מתאים ברוחו לרוח הציבור שאותו הוא מנהיג. המסקנה הברורה היא שבאופן טבעי, ריבוי בני אדם במקום אחד יוצר מגוון דעות. לא ייתכן שלכל בני האדם תהיה דעה אחידה.

לכל אדם ולכל קבוצת אנשים ישנן דעות מיוחדות, המקובלות עליהם. בכל מקום שאנשים חיים במסגרת משותפת, ברור שיש הבדלי דעות ביניהם. אך הבדלי הדעות לא אמורים להוביל אותנו לשנאה ולפירוד. עלינו מוטלת החובה ללמוד סבלנות והסובלנות להקשיב לדעות השונות.

6. היערכו לדווח במליאה לאור המקורות שלמדתם.

כַּשֶׁם שְׁאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׁוִין זֶה לְזֶה

נספח 2 דף מקורות ב

לימוד בחברותא או בקבוצות

המחלוקת ודעות שונות

1. מבוא: קראו קטע זה.

במקורות הקודמים למדנו שריבוי בני אדם במקום אחד יוצר מגוון דעות. מחלוקת בין בית שמאי ובית הלל היא דוגמה לתפיסה של היהדות בניהול מחלוקת - היהדות רואה לנכון לבחון, לבדוק ולעורר דיון. רובו של התלמוד הבבלי עוסק בבירור דעות שונות ובשמיעתן. בפרקי אבות נאמר:

"כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים.
איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים - זו מחלוקת הלל ושמאי,
ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קורח וכל עדתו."

במחלוקת שהיא לשם שמים יש מקום לשתי הדעות שיתקיימו זו לצד זו לאורך שנים. כשחיים במרחב משותף, באופן טבעי יש דעות שונות, ועל כן יש לתת מקום לשמיעת כל הדעות. לא ייתכן שלכל בני האדם תהיה דעה אחידה, אך ההבדלים בדעות לא אמורים להוביל אותנו לשנאה ולפירוד. חכמים לימדונו שכל דעה היא ראויה, גם אם בסופו של דבר אין נוהגים לפיה. כאשר מנהלים חיים משותפים בחברה עלינו להקשיב לדעות השונות, עלינו לשמוח לא רק בזכות דעתנו האישית הנאמרת, אלא גם בגלל שיש דעה המתנגדת לנו.

2. עיינו בסיפור הבא ולמדו זה באמצעות השאלות המכוננות.

מחלוקת בית שמאי ובית הלל / תלמוד בבלי, מסכת עירובין, דף י"ג, עמוד ב'

אָמַר ר' אַבָּא אָמַר שְׁמוּאֵל:
שְׁלֹשׁ שְׁנִים נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵּית הַלֵּל,
הִלְלוּ אוֹמְרִים: הִלְכָה כְּמוֹתֵנוּ וְהִלְלוּ אוֹמְרִים: הִלְכָה כְּמוֹתֵנוּ.
יִצְאָה בֵּת קוֹל וְאִמְרָה: אֵלּוּ וְאֵלּוּ דְבָרֵי אֱ-לֹהִים חַיִּים הֵן, וְהִלְכָה כְּבֵּית הַלֵּל?
וְכִי (וּשְׂוֹאִלִים) מֵאַחַר שְׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ דְבָרֵי אֱ-לֹהִים חַיִּים הֵם מִפְּנֵי מָה זָכוּ בֵּית הַלֵּל
לְקַבֹּעַ הִלְכָה כְּמוֹתֵנוּ?
מִפְּנֵי שְׁנוּחִין לְבֵרִית, וְעֹלּוּבִין (מִנִּיחִים עַצְמָם לְהִפְגַּע וּסּוֹבְלִים עֲלֵבוֹנָם)
הֵיוּ, (וּכְשֵׁהוּ שׁוֹנִין בַּמִּשְׁנָה) הֵיוּ שׁוֹנִין דְּבָרֵיהֶן וְדְבָרֵי בֵּית שְׁמַאי,
וְלֹא עוֹד אֵלּא שְׁמַקְדִּימִין (בְּנִיסוּחַ הַדְּבָרִים בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד אֵת) דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי לְדְבָרֵיהֶן.

- "אלו ואלו דברי אלהים חיים" - איך ייתכן שיהיו שתי דעות שונות על הדרך שבה צריך לנהוג ושתיהן נכונות?
- מדוע נקבע שההלכה כדברי בית הלל? (שלוש סיבות)
- מהו הצד החיובי במחלוקת? למדנו שבאופן טבעי ריבוי בני אדם במקום אחד יוצר מגוון דעות. לא ייתכן שלכל בני האדם תהיה דעה אחידה, אך הבדלי הדעות לא אמורים להוביל אותנו לשנאה ולפירוד. חכמים לימדונו שכל דעה של היא ראויה, גם אם בסופו של דבר אין נוהגים לפיה.

²התלמידים שלמדו בבית מדרשם נקראו בית הלל ובית שמאי. כל בית נודע באופיו המיוחד, על פי גישת הרב המייסד - הלל ושמאי. ברבות השנים, הפכה שיטתם של בית הלל לשיטה הרווחת בקרב חכמי ההלכה. חכמי בית שמאי נותרו בעמדת מיעוט ונקבעה הלכה כבית הלל.

פעילות 2

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

בפירושו לביטוי "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", הסביר הרב קוק (עולת ראייה, א' עמ' של) שעל ידי כל הצדדים שבמחלוקת מתרבה השלמות בעולם..
אדם אומר דעה אחת, וחברו אומר דעה הפוכה. על שניהם לשמוח לא רק בזכות דעתם האישית אלא גם בגלל שיש דעה המתנגדת להם.

3. עיינו בסיפור הבא והסבירו קטע זה באמצעות השאלות המכוונות.

קביעת ההלכה ביבנה/ תוספתא, עדיות א'

לעולם הלכה כדברי המרובין.

לא הוזכרו דברי היחיד בין המרובין, אלא שמא הוצרך להן שעה, ויסמכו עליהן. וחכמים אומרים:
לא הוזכרו דברי יחיד בין המרובין, אלא מתוך שזה אומר טהור, וזה אומר טמא כדברי רבי אליעזר, יאמרו לו: **כדברי רבי אליעזר שמעת.**

לאחר החורבן וביטול הסנהדרין, היה חשש שתהיה התורה כשתי תורות ולא תהיה אחידות בשמירת המצוות. כדי למנוע מצב כזה החלו חכמי כרם ביבנה, ורבן גמליאל בראשם, לפסוק הלכות במחלוקות, ולהכריח את הכול לצייט להלכות שקבעו.

- כיצד פסקו הלכה?
- מדוע היה צורך להזכיר את הדעה היחידה? (שתי סיבות)
- כיצד אתם קובעים מה לעשות כאשר יש מחלוקת בכיתה או בבית?
- היכן משתמשים בקביעת ההחלטה על פי רוב במדינת ישראל? הביאו דוגמאות.

דעות שונות והניגוד ביניהן לא גרמו חלילה לאיבה בין בית הלל לבית שמאי, אלא לחיבה ולאחווה ביניהם. התלמוד (יבמות דף י"ד) מעיד: "אף על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל, לא נמנעו בית שמאי לשאת נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי. ללמדך, **שחיבה ורעות נוהגים זה בזה**, לקיים מה שנאמר (זכריה ח', י"ט): 'האמת והשלום אהבו'."

במרחב משותף אנו נתקלים בדעות שונות מנוגדות. לא תמיד אנו מסכימים, אך תמיד עלינו לזכור: אנחנו לא מסכימים זה עם זה, אבל צריך לשמור על יחסים של חיבה ורעות.

4. היערכו לדווח במליאה לאור הלימוד שלכם, נא שימו לב לשאלות הבאות:

- נסו לברר על מה היו המחלוקת ואי ההסכמה בתקופת הירצחו של ראש הממשלה יצחק רבין.
- לאור דברי חכמים, מה עלינו ללמוד לאחר הרצח הנורא של ראש הממשלה?

"ישראל לקה אחד מהן, כלן מרגישים"

פעילות 3

פעילות 3

"ישׁרָאֵל לְקָה אֶחָד מֵהֶן, כָּלֵן מִרְגִּישִׁין"

ציוד נדרש: 10 אגוזים, 10 קוביות, משרוקית **משך הפעילות:** 45-90 דקות **מספר משתתפים:** כיתה

מטרת ההתנסות

לחדד את לחדד את ערך האחריות האישית של כל אדם כלפי אחרים, בנוסף, נלמד את ההשלכות של מעשה יחיד או רבים על הכלל כולו. ואת המשמעות של רצח יצחק רבין על כלל ישראל. תפקידנו כמחנכים ללמד את הדור הצעיר ולברר עמו כי נפל דבר בישראל - כיצד קרה שיהודי רצח ראש ממשלה יהודי.

תיאור ההתנסות

כל קבוצה (עד 4 משתתפים) מקבלת חבילה של 10 אגוזים, כדורים או כל דבר עגול, וכן 10 קוביות כגון דומינו, משחק המפולת וכל דבר אחר שהוא ריבועי.
שלב העמקה: עיון וקריאה ביקורתית במקורות טקסט ובנאומים.

הנחיות

שלב 1

- מחלקים לכל קבוצה את האגוזים (כדורים) וכן את הקוביות התלמידים מתבקשים לבנות ערימה של אגוזים/כדורים וערימה נוספת של קוביות (כל דרך מותרת לייצוב הערימה).
- בכל שריקה כל קבוצה מתבקשת להוציא אגוז אחד או קובייה אחת.
- כל קבוצה מציינת עד איזה שלב הגיעה מבלי לפרק את הערימה.
- המשתתפים מנסים לנסות ולמצוא את ההבדל בין שתי הערימות.

שלב 2

- דיון במליאה - מה קרה? מה ההבדל בין הערימות? איזו ערימה התפרקה במהירות? כיצד אתם רואים את הקשרים בין יחידות האגוזים ליחידות הקוביות? כיצד לדעתכם ניתן ליצור ערימה של אגוזים מבלי שיתפזרו? האם ניתן להוציא אגוזים מבלי שהערימה תתפרק או תזוז?

שלב 3 - עיון במקורות - לימוד בחברותא/זוגות/קבוצות

- כל התלמידים מקבלים את המקורות ומעיינים בטקסט. המשתתפים לומדים את הטקסט בהנחיה מודרכת ובאמצעות שאלות מכוונות המופיעות בדף המקורות.

שלב 4 - דיון במליאה

- בעקבות הלימוד והתרגיל - סיכום התהליך והמשמעות

נספחים

נספח 1: דף מקורות עם שלושת המשלים.

"ישׂראל לקה אחד מהן, כלן מרגישין"

נספח 1

משל האגוז, משל השה, משל הספינה

קראו את המשלים הבאים:

1. **משל האגוז** (שיר השירים רבה ו', י"א)
אל גנת אגוז ונדתי (שיר השירים רבה ו', י"א).
מה אגוז זה
את נוטל אחד מהכרי וכלן מדרדרין ומתגלגלים זה אחר זה,
כך הן ישׂראל לקה אחד מהן כלן מרגישין,
הדא הוא דכתיב:
האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצף (במדבר ט"ז, כ"ב)

2. **משל השה** (ויקרא רבה ד', ו')
תני חזקיה
שה פזורה ישׂראל (ירמיה נ', י"ז),
נקשלו ישׂראל לשה,
מה שה הזה לוקה על ראשו או באחד מאבריו וכל אבריו מרגישין,
כך הן ישׂראל, אחד מהן חוטא וכלן מרגישין, האישי אחד יחטא ועל כל העדה תקצף
(במדבר ט"ז, כ"ב).

3. **משל הספינה** (ויקרא רבה ד', ו')
האישי אחד יחטא ועל כל העדה תקצף? (במדבר ט"ז, כ"ב)
תני רבי שמעון בר יוחאי,
קשל לבני אדם שהיו יושבין בספינה
נטל אחד מהן מקדח והתחיל קודח תחתיו,
אקרו לו חבכריו מה אתה יושב ועושה,
אמר להם מה אכפת לכם לא תחתי אני קודח,
אקרו לו שהמים עולין ומציפין עלינו את הספינה.

שאלות מנחות בעקבות הלימוד בחברותא/קבוצה ובפני המליאה

- מה המסר העולה משלושת המשלים?
- האם אתם מוצאים מסרים שונים בין שלושת המשלים?
- ציינו מה ההבדלים בין משל האגוז ומשל השה.
- ציינו מה ההבדלים בין משל האגוז והשה למשל הספינה.
- האם תוכלו להביא דוגמאות מחיי היום-יום לאחד משלושת המשלים?
- כיצד מתחברים משלים אלו לאחריות היחיד כלפי החברה, הקהילה והמדינה?
- האם אתם מוצאים קשר בין תרגיל ההתנסות עם האגוזים והקוביות למשלים?

המשלים מלמדים אותנו שאדם צריך לדעת שלמעשיו יש השפעה ישירה על הכלל - קהילה, חברה, מדינת ישראל. עלינו לדעת שהיחיד אחראי כלפי האחרים ועלינו להכיר בהשלכות של מעשה יחיד או רבים בחברה דמוקרטית.

• נסו כעת למצוא כעת את ההקשרים בין רצח יצחק רבין למשלים שלמדתם ואת משמעויותיהם.

קישורים למערכי פעילויות ליום הזיכרון ליצחק רבין

מותאם ממלכתי-דתי

**קישורים למערכי פעילויות ליום הזיכרון ליצחק רבין
מותאם ממלכתי-דתי**

הבלוג של ענת בזק - יום הזיכרון לרוה"מ יצחק רבין ז"ל

קטע קריאה עם ידע, מסר, מורכבות ואוטנטיות. מומלץ מאוד לכל מחנך טרם העיסוק ביום הזיכרון ליצחק רבין, מופיע באתר לב לדעת.
"יום הזיכרון לרוה"מ יצחק רבין יכול להיות הזדמנות חינוכית אמיתית. ננסה לעמוד על מספר עקרונות חינוכיים שניתן ליישם ביום רגיש ומיוחד זה..."

[קישור לבלוג](#)

גיליון חמ"דת, עשרים שנה ליצחק רבין

מערך פעילות שהופק על ידי החמ"ד בשיתוף מינהל חברה ונוער מתואם ממלכתי - דתי "שבזיכרון דברים אלו נשוב להיטיב" (רמב"ם הלכות תענית), מערך פעילות מומלץ.

[קישור לחוברת](#)

ערבות - שיעור ליום רצח רבין - שכבת גיל: י-י"ב

רוני אלדד, מתוך אתר לב לדעת
עיון ולימוד במקור מתוך מסכת יומא כ"ג, ע"א. "ת"ר: מעשה בשני כהנים שהיו שניהן שוין ורצין ועולין בכבש". מתוך הלימוד - התחברות לרצח רבין ומשמעותו היום לגבינו.

[קישור למערך פעילות](#)

"לקיים את אשר ראוי לקיים, לשנות את אשר דרוש שינוי"

יום הזיכרון ה-23, ערכת פעילות שיצאה ע"י מרכז רבין. רצח יצחק רבין היה נקודת שבר בחברה הישראלית, ויום השנה לזכרו הוא זמן לחשבון נפש והזדמנות לשיח על אודות האחריות המוטלת על כל אחד מאיתנו לעיצוב דמותה של החברה הישראלית בהווה ולמען הדורות הבאים.
מותאם ממלכתי-דתי.

[חטיבת ביניים: קישור למערך פעילות](#)

[תיכון: קישור למערך פעילות](#)

יהדות ודמוקרטיה - הילכו יחדיו?

על שלטון החוק ושוויון בפני החוק, מערך לימוד בית מדרשי. היחס בין יהדות ודמוקרטיה נתפס בדרכים שונות, כגון ניגוד, השלמה, חפיפה חלקית, ואפילו השפעה. דיון מקיף ורציני בנושא מחייב כמובן לימוד מעמיק הן של ערכי היהדות והן של ערכי הדמוקרטיה. המערך שלפניכם פותח צוהר לנושא זה.

[קישור להורדת מערך הפעילות](#)

**קישורים למערכי פעילויות ליום הזיכרון ליצחק רבין
מותאם ממלכתי-דתי**

מערכי שיעור מתוך אתר יסודות, יהדות ודמוקרטיה

• לרגל יום הזיכרון לראש ממשלת ישראל יצחק רבין, באתר יש מערכי שיעור, דפי מקורות וחומרי קריאה. [הפעלות מותאמות לממלכתי-דתי. קישור לאתר יסודות](#)

• **מערך שיעור מסכסוך לקונפליקט:**
אילו מודלים ישנם לניהול מחלוקת באופן פורה ומקדם?
[קישור לפעילות](#)

• **בין גורל לייעוד:**
מפגש שפות - כיצד חולמים לחוד אבל חיים ביחד?
[קישור לפעילות](#)

• **על האמת ועל השלום:**
קיום שיח אחראי בנושאים הנתונים במחלוקת.
[קישור לפעילות](#)

• **האם מילים יכולות להרוג?**
על המתח בין חופש הביטוי והסתה.
[קישור לפעילות](#)

• **ככה לא בונים חומה!**
ניהול ראוי של מחלוקת - בית הלל ובית שמאי כמקרה מבחן.
המושג "מחלוקת" ארוג לתוך עולם המחשבה היהודי באמצעות המפגש בין בית שמאי ובית הלל. כיצד מתווה הקשר בין שתי האסכולות את תפיסת המחלוקת בתרבות היהודית? [קישור לפעילות](#)

• **מה מאחד אותנו ומה מפריד?**
כיצד בונים גשר על פני התהום? הדין הישראלי המובהק, העוסק בכוחן של מילים לחולל מציאות, קשור לרצח רבין. הימים שלאחר הסכם אוסלו היו רוויים במתיחות פנימית, לנוכח גל פיגועים ששטף את הארץ ולאור מדיניותה של הממשלה. ברחבי הארץ נערכו הפגנות ענק, שבהן הביעו אזרחים את חששותיהם ואת כעסם. האם היו לתרבות הדיבור ולאופני השיח שאפפו את החודשים הקודמים לרצח, העוצמה המספיקה לשלוח את יגאל עמיר לכיכר מלכי ישראל ובידו אקדח? הדעות כמובן חלוקות...
[קישור לפעילות](#)

• **ערכת הפעלה ליום רבין תש"ע 2009**
יסודות. מערך הפעילות עוסק בשאלת הסובלנות כלפי דעות ומעשים שונים, מתוך השקפת עולם תורנית.
[קישור לפעילות](#)

**קישורים למערכי פעילויות ליום הזיכרון ליצחק רבין
מותאם ממלכתי-דתי**

איזו מדינה את/ה רוצה

יום הזיכרון ה-22 - הערכה מזמנת עיסוק והתבוננות במדינת ישראל ובחברה הישראלית, דיון ובירור של דילמות כבדות משקל הנוגעות למאפיינים הבולטים של החברה הישראלית ושאיפות לגבי עתידה של המדינה בשנים הבאות. משטר דמוקרטי מבוסס על ההנחה כי העם הוא שותף אקטיבי בעיצוב החיים הציבוריים, ולנו כאזרחים במשטר דמוקרטי, יש זכות להביע דעה וחובה להשפיע. חטיבת ביניים ותיכון: [קישור למערך פעילות](#)

יום הזיכרון ליצחק רבין - מינהל חברה ונוער

מבחר של פעולות ומערכים, ניתן לבחור קטעים מתוך כל מערך פעילות. [קישור לאתר](#)

נושאים המופיעים באתר:

- "וביערת הרע מקרבך"
- הסכמות ואי-הסכמות ובחינת תחושת שיתוף בעם ישראל ומה השעה הטובה לזכור?
- תרומתו של יצחק רבין לנושאי ביטחון ושלום
- תרבות המחלוקת בישראל - לאן?
- "והגדת לבנך" - חוק יום הזיכרון ליצחק רבין
- גבולות המחאה
- רצח פוליטי
- קווים לדמותו של יצחק רבין וקטעים מנאומיו
- איך משמרים זיכרון?
- נגד תרבות ה"סמוך"
- שאלה של סגנון באיורים ובמילים
- החינוך - "מכרה זהב!?"

יצחק רבין - קווים לדמותו

- מתי נזכור - יום הזיכרון ליצחק רבין - י"ב בחשוון או 4.11?
- שלום חבר
- גשר צר מאוד

כן לדמוקרטיה

- דמוקרטיה במבחן המציאות
- "לומדים ביחד" - יחידות מתוקשבות בלמידה שיתופית
- כתבים ביחד על הקיר - לוח שיתופי אינטראקטיבי

דרכא

DARCA SCHOOLS